

SLOVENSKI NAROD

Vrhaja vsak dan popoldne, izvenredno nedelje in praznike. — Inzerati: do 30 petič 2 D, do 100 vrst 2 D 50 p, večji inzerati petič vrsta 4 D; novice, poslane, izjave, reklame, preklici beseda 2 D. — Popust po dogovoru. — Inzeratni davek posebej. — „Slovenski Narod“ velja letno v Jugoslaviji 240 D, za inozemstvo 360 D

Upravništvo: Knafljeva ulica št. 5, pritličje. — Telefon št. 304.

Uredništvo: Knafljeva ulica št. 5, I. nadstropje. — Telefon št. 34.

Poština plačana v gotovini.

„Borci za slovenski jezik?“

Naši klerikalci so v politiki doživeli popoln polom. Opetovano je bila situacija zanje tako ugodna, da bi jim bilo treba samo stegniti roko, pa bi bili postali gospodari položaja v Sloveniji na vsi črti in za nedogleden čas. Nič drugega bi ne bilo treba, kakor da se vsaj nekoliko približajo državnim ideji in se odpovedo stari svoji avstrijski mentaliteti. Toda klerikalni voditelji se niso znali prilagoditi novim razmeram, niso se znali preorientirati v duhu novih idej, zato je proces naravnega razvoja šel preko in mimo njih in sedaj stoji kot mumije ob strani, dočim gre življenje nevezdržno svojo prirodno pot naprej, ne meneč se zanje, ki skušajo liki mravljinici zadrževati ta naravni razvoj.

Klerikalci so svojo vlogo doigrali, to čutijo klerikalni voditelji sami najbolje, zato skušajo vzdržati svojo stranko pri življenju zgolj še z umetnimi sredstvi.

Eno tako sredstvo naj bo borba — ne za avtonomijo, ki ne vleče več in so jo zato že vrgli med staro šaro, marveč borba za slovenski jezik. V sedmem letu po osvoboditvi in ujedinenju, v času, ko je slovensčina ustavno proglasena za državni jezik, o čemer si Slovenci še pred 10 leti niti sanjati nismo upali, je baje slovensčina in opaznosti, da jo popolnoma zatrti! Klerikalni listi to zatrjujejo, klerikalni voditelji to zagotavljajo in pozivajo v svoj tabore vse tiste, ki se hočejo boriti za ogrožene pravice slovenskega jezika.

Nerazodene ljudske mase, ljudje, ki niso navajeni misliti s svojo glavo, verjamejo tem tiradom o veliki nevarnosti, ki preti baje slovenskemu jeziku in se dajo še nadalje voditi za nos klerikalnim demagogom.

Toda število onih, ki so se jim že odprle oči in so spregledali demagoško klerikalno igro z narodnimi svetinami, stalno narašča in ni več daleč čas, ko tudi najširše ljudske mase sreča pamet in se zavede, da jih klerikalci samo varajo in da jim fraze o ogroženem slovenskem jeziku služijo samo v to, da obdrže še nadalje ljudstvo v svoji oblasti.

Klerikalci — borci za slovenski jezik?!

Kje pa so bili ti innaki takrat, ko je bil slovenski jezik dejanski ogrožen? Zakaj so prepuščali takrat pod Avstrijo borbo za pravice slovenskega jezika ravnodušno onim, katere danes dolže, da spravljajo v nevarnost veljavnost slovenskega jezika v uradu, šoli in v javnem življenju?

Časi, ko se je vodila jedka borba za slovenski jezik, se niso tako daleč za nami, da bi bil izbrisan iz vsakega spomina njo. In v zgodovini stoji zapisano, da je peza te borbe slonela skoro izključno na ramah tistih narodnih elementov, katere sedaj klerikalci v svoji nesramnosti psujejo iz izdajalci slovenske stvari in slovenskega jezika.

Prelistajmo zapisnike sej avstrijskega parlamenta v zadnjem desetletju in prepričali se bomo, da so se za pravice slovenskega jezika borili na parlamentarnih tleh izključno narodni in napredni poslanci.

Ti zapisniki govore debele knjige, oni dokazujejo, da so klerikalci dosledno molčali in držali roke križem takrat, ko Avstrija ni priznavala slovenskemu jeziku nobenih pravic na Koroškem in ko je izganjala slovensčino iz uradov in šol na Štajerskem in celo na Kranjskem.

A ne samo, da so takrat klerikalci držali prekrižane roke in niso niti z mazincem ganili v obrambo slovenskega jezika, oni so celo aktivno podpirali germanizacijo slovenskih pokrajin.

V živem spominu je še sramotno nastopanje klerikalne stranke takrat, ko je Avstrija izganjala slovenski jezik iz pred sodišč celo na Kranjskem. „Slovenec“, ki je sedaj vzel v zakup „ohrambo“ slovenskega jezika, je takrat jemal, edini med slovenskimi listi, v zaščito germanizatorja Elsnerja in se cinčno norčeval iz onih, ki so se požrtvovalno in nesebično borili proti nemškemu nadržu, da se iztrebi slovenski jezik v vseh uradih. Klerikalci so bili tisti, ki so odstranili z višjih mest vse slovenske uradnike in jih dali nadomestiti z nemškimi. Slučaj Elsner — Kavčnik je v tem oziru najznačilnejša priča.

In kdo se je zadnja desetletja v časih, ko so klerikalci slovesno proglasili narodnost za poganstvo, boril za slovensko vseučilišče in zakaj ni imela ta borba takšnega uspeha, kakor bi ga lahko imela? Ker ni bilo klerikalcev nič ledeče na slovenskem vseučilišču in so

Vihar v narodni skupščini

Seja verifikacijskega odbora. — Invalidski zakon. — Viharna debata o členu 138 ustave.

— Beograd, 18. junija. (Izv. ob 12.) Pozornost političnih krogov je danes osredotočena na plenarno sejo narodne skupščine, ki je v političnem oziru monotona, ker razpravlja popolnoma lokalne zadeve. Mestoma je bila zelo viharna, ko je skupščina pričela razpravljati o radičevskem predlogu za odpravo člena 138. ustave. Posamni skupščinski odbori tudi danes živahno delujejo.

Za časa plenarne seje se je sestal interparlamentarni odbor, ki je nadaljeval o delovnem programu za konferenco v Washingtonu. Opozicija razširja fantastične vesti o nekkih intrigah, ki so jih baje začeli radikalni prot dr. Trumbiću, da se ne udeleži interparlamentarne konference v Washingtonu. Opozicija razširja fantastične vesti boji dr. Trumbića, ki da ima v Ameriki dobre zveze.

Za danes popoldne je sklicana plenarna seja zakonodajnega odbora z dnevnim redom: razprava zakona o državnih pravdnikih.

Prva seja verifikacijskega odbora z dnevnim redom: poročilo anketnega odbora je določena za jutri ob 17. popoldne. Na ta način je opozicija pomirjena, ki je danes vzpirla v zbornici radi tega vihar in proteste.

Danes popoldne se sestane tudi finančni odbor tretje sekcije.

Invalidski odbor jutri konča razpravo o invalidskem zakonu ter takoj izroči svoje poročilo plenumu narodne skupščine.

Današnja seja je bila ob 9.30 otvorjena. Predsednik se je med drugim v kratki posmrtnici spomnil umrlega narodnega poslanca Miše Brankovića. Zbornica je vstala in trikrat vzdihnila »Slava mu!«

Skupščina je za tem sprejela na znanje različna poročila, oficijelno je sprejeto poročilo predsedstva, da je za predsednika parlamentarnega odbora za spomenik kralja Petra izvoljen posl. Pavle Radić, za podpredsednika Ljuba Stojadinovića in za tajnika dr. Ljudevit Pivko.

Predsednik je nato odredil razpravo o predlogu dr. Zanića in tovaršev glede razveljavljenja člena 138. vidov. ustave.

Maroška vojna akcija vznemirja Francijo

Francija mobilizira tri armadne zборе. Težak položaj Painleveja.

— Pariz, 18. junija. (Izv.) Dopisnik londonskega »Daily Mayla« javlja svojem listu, da je takoj po povratku min. predsednika Painleveja sledilo splošno vpolknanje 3 armadnih zborov. »Journal« in »Temps« napovedujeta velike vojne priprave za Maroko. — V nekaj tednih prične Francija s splošno ofenzivo v Maroku.

Včeraj popoldne je hotel Painlevé v odboru za zunanje zadeve in finance podati posebno tajno poročilo o situaciji v Maroku. Poslanci so morali dati častno besedo o molčečnosti. Štirje komunisti so odklonili obveznost molčečnosti, kakor je bila

Kitajci zahtevajo vojno proti Angliji

Nemiri in izgredi proti tujcem se nadaljujejo.

— London, 18. junija. (Izv.) Reuterjev urad javlja iz Shanghaija 17. t. m.: Po poročilih poluradne časopisne agencije v Pekingu so zastopniki 60 kitajskih delavskih organizacij predložili posebno oster ultimatum vojnega ministra, v katerem zahtevajo, da kitajska vlada napove vojno Veliki Britaniji. Ultimatum naglašava:

1. ukinitje diplomatskih zvez z Veliko Britanijo,

2. Kitajska vojska se ima odposlati v vsa trgovska pristanišča za varstvo železnic,

3. Vojna napoved Veliki Britaniji.

Vojni minister je zastopnikom delavskih organizacij izjavil, da je najboljša organizacija ona, ki deluje mirno in patrijotično. Vojni minister bo sedaj opazoval dogodke in čakal, če pridejo inozemci en-

raje podpirali pokret za ustanovitev katoliške vseučilišča v Salzburgu!

Takšni »narodni Slovenci« so bili klerikalci pod Avstrijo!

In ljudje, ki si pod katoliškimi Habsburžani niso upali uiti z mazincem ganiti v obrambo slovenskega jezika in so z vso svojo politiko podpirali in pospeševali germanizacijo, so danes tako nesramno predrzni, da se izkrajajo za edine »borce in branitelje slovenskega jezika«, ti ljudje si upajo danes kričati, da se »iztriva slovenski jezik vedno bolj iz vseh javnih uradov in naprav«!

Posl. dr. Zanić (radičevce) je v kratkem govoru utemeljeval svoj predlog, naglašujoč, da je ta člen postal nepotreben in da ovira svobodni razvoj tiska. Treba je braniti svobodo tiska proti vsem reakcionarnim elementom. Končno je zahteval, da se njegovemu predlogu prizna nujnost. Med njegovim govorom je prišlo večkrat do viharnih prerakanj in spopadov med radikali, radičevci in klerikalci. Zelo glasen je bil dr. Korošec.

Posl. dr. Behmen (musi.) se je zavzemal za predlog ter priporočal nujnost.

Posl. Fran Smodej (kler.) je tudi za nujnost predloga, ker je potrebno, da se odstrani ta reakcionarni člen iz ustave in da se zanjami svoboda tiska. Predlog je po njegovem mnenju nujniši kakor pa gradnja Pantheonu.

Posl. Ajmanović (musi.) je priporočal tudi nujnost in strastno napadal vlado. Med njegovim govorom je prišlo do zelo burnih prizorov. Predsednik skupščine je moral dati dr. Korošcu pismen opomin.

Posl. dr. Sečurov (dav. dem.) je napadal vlado in zagovarjal dr. Zanićev predlog.

Predsednik je nato odredil glasovanje o nujnosti dr. Zanićevega predloga. Z večino glasov je zbornica odklonila nujnost, na kar je dr. Zanić ogorčeno vzdihnil: »Živel reakcionarni blok!« Predlog bo odkazan posebnemu parlamentarnemu odboru v nadaljno proučevanje.

Posl. dr. Zanić je nato ogorčeno protestiral proti temu, da ni še sklicana seja verifikacijskega odbora. Protestno izjavo je podal v imenu opozicijskega bloka.

Predsednik je izjavil: Seja verifikacijskega odbora se skliče. Zanić je zopet protestiral. Zbornica je nato prešla na dnevni red o razpravi o interpelaciji posl. Mladena Nikolića na ministra za narodno zdravje glede nakupa poslopja za to ministrstvo. Odgovarjal je kratko minister dr. Slavko Miletić. Opozicija je predlagala nezaupnico vladi. Ta predlog je bil z večino glasov odklonjen. Seja ob 12. se traja.

seja odbora premešena v zun. ministrstvo. Tudi tu komunisti niso hoteli odnehati. Seja je nato odšla na stanovanje predsednika republike v Elzejsko palačo. Tudi semkaj so prišli komunisti. Od tu so jih s silo odstranili, kakor je Painlevé podal tajno poročilo pri zaprtih vratih. Komunisti so ves čas pred vrati delali velikanski trušč in ropot tako, da jih je morala končno varnostna straža odstraniti. Položaj Painleveja je težak. Njegovemu kabinetu preti izbruh krize, ker prihaja do načelnih diferenc med socialisti.

krat do pravičnosti. Če se to ne zgodi, potem kitajska vlada ne bo delala prott interesom in stremljenju velikega kitajskega naroda.

— London, 18. junija. (Izv.) Izgredi se po večjih mestih razširjajo in nadaljujejo. Vlada v Pekingu je postavila pred inozemske veletrgovce močne straže. Med vojnske se pojavlja velik odpor proti tej vladni odredbi. Vlada je prepovedala velike dijaške manifestacije v Pekingu. Včerajšnjih delavskih demonstracij so se udeležili tudi štirje polki generala Fenjusanga. Za 28. t. m. je določena nova generalna stavka. Voditelji stavke so sklenili, da po vsej državi uvedejo na korist stavkajočih poseben davek, ki ga imajo plačati vsi nastavljeni in sicer 10% svoje meze. Od vseh strani prihajajo stavkajočim denarne podpore. Največ iz Rusije. Dijski so ponovno pozvali ministrskega predsednika, da prekine diplomatske zveze z Anglijo. V Pekingu ste pripeli dve brigadi generala Tang-Tso-Linga iz Mugdena, da vzdržujejo v prestolici red in mir. Dve diviziji ste še na poti.

MEDNARODNE PROMETNE POGODEE.

— Beograd, 18. junija. (Izv.) V zunanjem ministrstvu je bila včeraj konferenca zastopnikov interesiranih ministrstev pod predsedstvom pomočnika prometnega ministra Avramovića. Konferenca je predvsem razpravljala ureditev prometa z Bol-

garsko in z njim v zvezi carinske, brzojavne, policijske in poštne službe. Ker je rešitev obsejnega prometa z Bolgarsko mednarodnega pomena, se prihodnje dni sestanajo v Pirotu zastopniki Jugoslavije in Bolgarske, da definitivno rešijo vsa obsejna-prometna vprašanja.

Poslovni odpravnik japonskega poslanstva za Bukarešto in Beograd Akija Hazama je včeraj posetil pomočnika prometnega ministra Avramovića ter se pred vsem interesiral za ureditev prometa med Solunom in našo državo. Japonska je zelo zainteresirana na izboljšanju prometnih potoev na Balkanu, ker prihajajo v Solun po morju mnogo blaga japonskega izvora. Japonska ceni, da je 90 odstotkov v Solun po morju pripeljanega blaga japonskega izvora.

Velika železniška nesreča v Ameriki

42 mrtvih in 60 težko ranjenih.

— Potniki ameriški Nemci.

— Newyork, 17. junija. Iz Chicaga prihajajoči ekspresni vlak je skočil s tira pri Rockportu v državi New-Jersey radi napačne postavitve kretnic. V vlak je bilo 182 potnikov, ki so pod vodstvom newyorškega potniškega biroja nameravali potovati v Nemčijo. Razbitih je bilo več vozov. Vozovi so začeli goriti. Najpreje so našli 28 mrtvih in 50 težko ranjenih, 70 oseb je bilo nepoškodovanih in so nadaljevale vožnjo v Evropo.

— Newyork, 18. junija. (Izv.) Število vseh pri velik železniški katastrofi v Rockportu mrtvih znaša 42. Med težko ranjenimi je tudi 12 oseb, ki se bore s smrtjo. Število težko ranjenih znaša 60. Potniki so bili vsi nemški Amerikanci, ki so se nameravali odpraviti v Koblenz in v ostala mesta Porenja, kjer se pripravljajo velike nemškonarodne svečanosti.

NOVINARSKO UDRUŽENJE MALE ANTANTE.

— Beograd, 18. junija. (Izv.) Romunsko novinarsko združenje je povabilo jugoslovanske novinarje na poset Bukarešti. Poset je določen za dva tedna. Istočasno z jugoslovanskimi novinarji prispejo v Bukarešto tudi zastopniki češkoslovaškega tiska. Določen je skupen sestanek, na katerem se prično meritorna razmotrivanja o ustanovitvi novinarskega sindikata Male antante.

RUDNIŠKA NESREČA NA BOLGARSKEM.

— Sofija, 18. junija. (Izv.) V rudniku Car Boris pri Trnovi je bila včeraj ob 9. popoldne rudniška nesreča, ki je zahtevala več človeških žrtev. Večja skupina rudarjev je prihajala v rove na delo. V enem rovu so se podirli leseni stebri in se je rov popolnoma zasul. Pričeli so takoj z rešilno akcijo ter so po težkih naporih izveleli 18 težko ranjenih rudarjev, ki se bore za življenje, in jih je več že umrlo. Iz rova so potegnili dva mrtva rudarja. Usoda štirih rudarjev še ni znana.

TEROR BOLGARSKE VLADE SE NADALJUJE.

— Sofija, 17. junija. (Izv.) Teror bolgarske vlade proti zemljoradnikom se nadaljuje. Grozovitosti so na dnevnem redu. V bližini vojaškega taborišča v Haškovu pri Šumenu so našli včeraj umorjene najuglednejše voditelje in organizatorje zemljoradniške stranke v tem selu. Ubili so bili: bivši okrajni načelnik in narodni poslanec Kosta Janciev, urednik okrajnega zemljoradniškega lista Hristo Latev, predsednik omladinske organizacije Hristo Popov in bivši davčni upravitelj Blagoje Petrov. Več zemljoradnikov je bilo aretiranih. V okolici Šumena terorizira kmetstvo prebivalstvo tolpa razbojnika Ganeva.

POTOVANJE ROMUNSKEGA KRALJA V INOZEMSTVO.

— Beograd, 18. junija. (Izv.) Iz Bukarešte javljajo: Romunski kralj s kraljico Marijo odpotuje 25. t. m. v inozemstvo. Romunski kraljica poseti najpreje Bled, kjer ostane gost jugoslovanske kraljevske dvojice. Z Bleda odpotuje kralj Ferdinand v neko francosko letovišče v Pirenejih, kraljica pa na Angleško. Romunski kraljevska dvojica se še le 25. avgusta vrne v Bukarešto.

INDUSTRIJSKA KRIZA NA ANGLEŠKEM.

— Pariz, 17. junija. Po poročilih iz Londona zahteva železna in jeklena industrija, da se uvede carina na železo. Zaščitna carina se ima zlasti uvesti na inozemske izdelke železne industrije. Uvedba te zaščitne carine na Angleškem bo pomenjala največji gospodarsko-politični dogodek. Položaj angleške industrije najboljše osvetluje stalno naraščanje brezposelnosti. Število

brezposelnih je pretekli teden naraslo za 60.000 in računajo, da se koncem tega tedna število brezposelnih poveča še za 44.000. Število brezposelnih znaša 1.290.000, je za 264.000 večje kakor ob istem času preteklega leta. Za nedeljo pripravljajo industrijski delavci velike demonstracije. Med delavstvom je opaziti splošno nezadovoljstvo.

TRGOVSKA POGODBA Z AVSTRIJO.

— Dunaj, 17. junija. Na Dunaju prično 5. julija pogajanja med Jugoslavijo in Avstrijo za sklenitev trgovinske pogodbe.

Tekaničeva afera z znamkami in dr. Spaho

Sarajevo, 17. junija. n. Danes se je začel sodni proces proti poštnemu ravnatelju v Sarajevu Tekaniću radi nedopustne trgovine s poštnimi znamkami. Državni pravdnik je prečital seznam onih oseb, ki so od Tekanića dobile veliko serijo znamk. Med temi osebami je naveden tudi dr. Mehmed Spaho, bivši policijski ravnatelj v Sarajevu Leskovic in drugi.

Nansen v Armeniji

Berlin, 17. junija. r. Iz Moskve poročajo, da je došlo več strokovnjakov s Fritiofom Nansenom na čelu v Batum, odkoder bodo odpotovali v Armenijo, kjer bodo skupno s komisijo armenske sovjetske vlade proučili možnost za povratek armenskih beguncev, ki so pobegnili v bližnji Vzhod.

Največji aktualen film Kapitan Scotta smrtno potovanje na južni tečaj

predvaja od petka, 19. t. m. naprej

Kino „Ideal“

1854

1854

1854

1854

1854

1854

1854

1854

1854

1854

1854

1854

1854

1854

1854

1854

1854

1854

1854

1854

1854

1854

1854

1854

1854

1854

1854

1854

1854

1854

1854

1854

1854

1854

1854

1854

1854

1854

1854

1854

1854

1854

1854

1854

1854

1854

1854

1854

1854

1854

1854

Organizacija Srednje Evrope

II.

Glede Italije meni Eisenmann, da se vda iluziji, ako misli, da bo mogla ona izvrševati direktivo v novem državnem sistemu. Njena diplomacija si ugovarja, ako se hoče sedaj kot protežirajoča velisla, nato pa s pravicami nasledstvene države vmešavati v usodo podunavskih dežel.

Nam se zdi, da Italija še vedno ne ve kaj naj bi pravzaprav storila napram Srednji Evropi, in toliko težje je njeno stališče, ker italijansko diplomacijo spremlja povsod »sveti egoizem«. Dr. Beneš je že leta 1918... še pred koncem vojne, vabil Italijo, da naj sprejme vodstvo za sestavo novih srednjeevropskih držav, ali Orlando ni imel pravega razumevanja za Beneševu spomenico. Italija od takrat dalje koleba med različnimi problemi, ki se pojavljajo za ureditev Srednje Evrope, in tako se vrši razvoj ob Dunavu brez kakega resnega italijanskega sodelovanja. Sedaj, ko se po Hindenburgovem nastopu zopet razpravlja o priključitvi Avstrije k Nemčiji, so Italijani glasni in gostobesedni. S priključitvijo je ogrožena bodočnost Trsta, zato pa tam živahno debatirajo, kaj treba storiti in kako se držati napram novim časom, katere utegne prinesiti nemška politika.

Prelat Seipel je pred tremi leti v Rimu pripravil tla za gospodarsko zblizanje med Avstrijo in Italijo. Italijani so pomislili. Avstrija je potrebovala njune pomoči in Seipel se je menjal kmalu prepiral, da je pri Italiji ne dobi, sledilo je ženevsko posojilo. Zaradi tega posojila sklepajo italijanski politiki na nemogočnost bližnje spojitve Avstrije z Nemčijo. Ali kako pa bo v italijanski bodočnosti? Italijansko časopisje je po večini mnenja, da prej ali slej vendar le pride do združitve med Nemčijo in Avstrijo. To dobro pa treba izkoristiti v prid Italiji. Posebno Trst si hoče utrditi svojo pozicijo in zagurati promet. Zaledje za jadransko trgovino, to je podunavsko ozemlje ležeče med vzhodom in zapadom, ima za Trst poseben pomen v sedanjem času prometne obnove. Gospodarski listi so beležili te dni, kako prihaja v novo Turčijo največ bla-

ga pod italijansko zastavo, to je promet iz srednjeevropskega zaledja preko Trsta. To posredovanje si treba zagotoviti in še razširiti plovbo proti Levantu. V to svrhu zbirajo Italijani svojo moč, svoj pomorski kruh bi si Trst rad obvaroval, tudi spojitev med Avstrijo in Nemčijo, Italijani bi si že znali ustvariti zase zadovoljiv položaj. Nam se zdi precej naivno italijansko modrovanje, kajti kakor hitro se Nemčija raztegne do Karavank, bo gledala z njih preko Predela na Trst, ki bo tako nevarno ogrožen. Italijani niti nočejo omeniti nemškega nacionalističnega gesla: Od Belta do Adrije! marveč izrekajo namesto tega svojo stalno trditve: o »veličastni trdnosti svojih alpskih mej«. Varanje samega sebe! V dobi zrakoplovov ni več govora o trdnosti mej.

Eisenmann pravi, da bi se s priključitvijo zaprla vsaka možnost za politično-gospodarsko ravnotežje v Srednji Evropi. To je prav, in napačno je, ako mislijo Italijani, da bi ne zaleda Trsta spojitve, ki bi se izvršila po več desetletjih.

Bremen — Gdanska — Trst! Trst je cilj za Nemce, ki se brezdomno ljudsko muzej pred italijanskimi domišljevanji o veličastni trdnosti alpskih mej.

Kaj torej? Gotovo je, da se ne sme odleži izgubiti niti trenutka, ako se hoče doseči trajna ureditev Srednje Evrope. Ne kaže Avstrijo izolirati, pa tudi ne dati ji prednosti, marveč v podunavski deželni okvir naj se skloni Avstrija po svoji pravi vrednosti in... naravni sistem za primerno organizacijo Srednje Evrope je zaključevanje gospodarskih in političnih posebnih pogodb od naroda do naroda po njihovih neposrednih potrebah med vsemi člani. Tako sodi pariski veljak prof. Eisenmann.

Kakor je iz njegovih izjav in razvidno, se tudi on sramežljivo izreka za podunavsko federacijo, dasi nikjer ne rabl odlojne besede. Svoje stališče, stališče, ki ga morajo glede tega problema zavzeti zlasti slovenske nasledstvene države, smo označili v svojem uvodniku z dne 18. t. m.

Manifestacija slovenskih žena za srbske sestre

Združeno žensko v Sloveniji je pričelo akcijo za enakopravnost jugoslovanske žene in to na poziv srbskih žena, ki se bore z vso živostjo za to, da se odstranijo nekatere dolžbe srbskega drž. zakona o kmetnem pravu, ki v gotovih slučajih odreka ženi pravice, zlasti glede dedščine v zakonih drugih evropskih držav. Poziv na protestni shod je našel v vseh ženskih krogih najboljši odziv. Dvorana Uniona je bila snodi kljub raznim vabilom dnevnim prireditvam nabito polna.

Manifestacija Narodnega ženskega saveza kraljevina SHS so se udeležile te-le ženske organizacije: Splošno žensko društvo, klub Primorci, Sokolice, feministični klub, Društvo učiteljic, Kolo jugoslov. sester, Krščanska slovenska ženska zveza, Zveza delavskih žen in deklet, Ženska sekcija narodnosocialistične stranke, Poselska zveza, Kerkova prosveta in Orliška podzveza.

Podpredsednica Narodnega ženskega saveza SHS ga. Franja Tavčarjeva je otvorila zborovanje, naglašujoč bistveni namen zborovanja, da se slovenske žene združijo v borbi za enakopravnost srbske žene z moškimi glede dednega prava, pohvalno omenjajoč delovanje univ. profesorjev dr. Arangieloviča in dr. Zivovina Perića glede ureditve dednega prava.

Univ. prof. dr. Stanko Lapajnet je nato med napetim zanimanjem pojasnil razlike srbskega državnega zakona glede dednega prava (§§ 396 in 397) in slovensko-dalmatinskega odnosno hrvatskoslovenskega. Pojasnil je v podrobnosti delovanje zakonodajnega sveta, ki pripravlja nov za vsa država veljavni državljanski zakonik, omenjajoč, da takega zakona ni mogoče ustvariti v nekaj letih, ker so rabili za končno sestavo bivšega avstrijskega državnega zakona nad 60 let. Opozorjal je zborovalke na to, da gre končna beseda glede ureditve dednega prava nar. skupščini. Popolnoma

je pomiril zborovalke, da ni nikake nevarnosti, da bi se srbsko dedno pravo razširilo tudi na ostale pokrajine v državi. Predlagal je končno, da sprejme zbor 6. točko, vsebujočo resolucijo, ki se naj odpošlje na merodajna mesta. Resolucija, ki jo je zbor soglasno in med viharim odobravanjem sprejel, se glasi:

1. Zenačene instantne dedne pravice v naši kraljevini morajo biti za dediče moškega in ženskega spoja enako ugodne. Ta ravnopravnost je plod zgodovinskega razvika dednega prava, se zato ne more vzeti iz tistim pravnim področjem, ki jo je imajo uzakonjeno, in jo je treba razširiti še na vsa ostala.

2. V svrhu, da se ob smrtnih slučajih ne drolje kmetijska posestva, in da ostane gospodarstvo v moških rokah, se naj v zenačeno dedno pravo sprejmejo posebne norme za delitev kmetijskih nepremičnin zapuščin. Za vzor naj služi kroški zakon z dne 16.9. 1903, št. 33. dež. zak. Tako kmetijska posestva naj prevzame najposposnejši možni dedič, ostali možki in ženski dediči se naj izplačajo z denarni mi odpravi in za plačilo priznajo prevzemniku olajšave.

3. Zenačeno instantno dedno pravo naj predvidi dedno pravico tudi za preživnega soproga in sicer v tistem obsegu, v katerem je pozna slov. dalm. pravno področje (§§ 757—758 nov. o. d. z.).

4. V tistih slučajih, ki je zapustnik napravil poslednjo voljo, naj zenačeno dedno pravo preživnemu soprogu zagotovi vsaj pomankljivo primerno vzdrževanje, ako mu ne prizna dolžnega dela ugodnejše vsebine.

5. Sicer pa ne smatramo zenačenja dednega prava naše kraljevine za tako nujnega, da bi ne mogli čakati na rešitev vanje spadajočih problemov po novi zakonodaji čisl. republike, ki bo urejala povsem podobne razmere prebivalstva.

6. Sočasno z dednim se naj zenači za-konsko. imovinsko pravo kraljevine.

Za univ. prof. dr. Stanko Lapajnetom, kateremu je zbor izrekel najtoplejšo zahvalo za predavanje, so o istem problemu govorile gđe. Cilka Kerkova, za delavske žene ga. Brezar, ki je med drugim naglašala: »Ne protestiramo proti temu, da bi se srbski zakon razširil na naše kraje, marveč manifestiramo za naše srbske sestre.« Boriti se nam je dalje za enakopravnost otrok, proti alkoholizmu in prostituciji in končno za žensko voljno pravico. Gđe. Manica Komarova je v poetičnih besedah naslikala borbo žena v svetovni vojni. Govorila je še končno ga. Marija Rakovec, naka je zbor sprejel poleg gori omenjene resolucije še drugo skrajšano, ki se glasi:

Združeno žensko v Sloveniji, zbrano na shodu dne 17. junija 1925. v Ljubljani, se izjavlja proti morebitni krivični nameri, da se glede dednega prava v vsej državi uvede § 397. srbskega državnega zakona. Posebej pa odločno zahteva, da je žena vse naše države v dednih pravicah popolnoma enakopravna možu.

Največji aktualen film
Kapitan Scotta
smrtno potovanje na
južni tečaj

predvaja od petka, 19. t. m. naprej

Kino „Idol“

1885

Veterinarski kongres v Ljubljani

Ljubljana, 18. junija.

Danes dopoldne ob 10. je bil v Ljubljani odprt kongres živozdravnikov iz vse države. Navzoči so bili delegati iz raznih krajev in zastopniki raznih oblasti. Ob 10. se je prijel veliki župan ljubljanske oblasti dr. Vilko Baltić, ki je otvoril kongres pribojno s temle besedami: »Velečena gospoda! Gospod poljedelski minister obznanje, da se ni mogel udeležiti vašega zborovanja in zato je pooblastil mene, da ga zastopim. Stejem si v veliko čast, da moram kot vladni zastopnik pozdraviti ves navzoči zbor. Mislim, da ni treba izgubljati besedi o veliki vlogi veterinarstva, ki je važna predvsem za naše gospodarstvo. Da je naša živozdravna na tako visoki stopnji, se je predvsem zahvaliti veterinarstvu, ki se je zavevalo svojega kulturnega dela ter jo pospeševalo. Izjavljam v imenu vlade, da je vlada do sedaj in bo tudi v bodoče podpirala stremeljenja veterinarjev in želim kongresu najboljši uspehe. S tem odvijam zbor in kličem vsem: Dobrodošli!«

Za velikim županom je povzel besedo predsednik zborovanja dr. Vrvic, ki je takoj uvodoma izjavil, da kongres odpošlje Nj. Vel. kralju Aleksandru sledeči brzoglasni pozdrav: »Jugoslovanski veterinarji, zbrani na svojem letnem zborovanju v beli Ljubljani, pošiljajo Vašemu Veličanstvu in Vašemu prevzvišenemu domu izjave svoje udanosti in zvestobe in srčne želje za Vaše dolgo življenje v ponos in srečo naše domovine.« Pozdravna brzojavka je bila odposlana tudi poljedelskemu ministru in ministru za vojno in mornarico. Predsednik dr. Vrvic se je nato velikemu županu zahvalil za njegovo udeležbo na kongresu in nato pozdravil sledeče odlične udeležence in zastopnike oblasti: divizionarja generala Stojanovića, zastopnika velikega župana mariborske oblasti dr. Rajčarja, gerenta mestne občine ljubljanske g. Antona Likozarja, dekana zagrebške veterinarske fakultete g. Evgena Podavbskega, inspektorja za narodno zdravje dr. Katčiča, direktorja državnih železnice dr. Borčiča, zastopnika Trgovske in obrtne zbornice v Ljubljani dr. Plessa, oblastnega referenta za kmetijstvo svetnika g. Ivo Saničina, sanitetnega referenta ljubljanske oblasti dr. Mayerja, predsednika združenja državnih činovnika g. Maksa Lillega, in razne druge delegate.

Po pozdravnem nagovoru je predsednik razpravljal o vlogi in koristi ter zaslugah veterinarstva za narodno ekonomijo in živinorejo. Nato se je s pieteto spominjal vseh v preteklem letu umrlih članov. Navzoči so vsi stali sedež v zaključni »Slava jim!« ter tako počastili spomin pokojnih.

V imenu pripravljalnega odbora je nato pozdravil kongres predsednik odbora gosp. Ivan Pestotnik. V imenu mestne občine gerent g. Anton Likozar, ki je naglašal, da ga veseli, da so si veterinarji izbrali baš

belo Ljubljano za sedež kongresa. Kot zastopnik mariborskega velikega župana je kongres pozdravil dr. Rajčar. Dekan zagrebške veterinarske fakultete gosp. Evgen Podavbsky je pozdravil kongres in aludiral na dejstvo, da je letos pet obletnica skupnega delovanja veterinarskega združenja. V imenu Trgovske in obrtne zbornice je pozdravil kongres tajnik g. dr. Pless, izjavljajoč, da je Trgovska in obrtniška zbornica že pred petimi leti pozdravila ustanovitev veterinarskega združenja, zaveč dajoč se velikega dela, ki ga izvršuje veterinarstvo v prosep narodne ekonomije. Trgovska in obrtniška zbornica bo nudila veterinarjem kakor doslej, tudi v bodoče svoje vsestransko pomoč. V imenu Osrednje zveze je nato pozdravil udeležence g. Makso Lilleg, naka je predsednik dr. Vrvic odredil desetminutni odmor. Občni zbor je za tem razpravljal o delovanju jugoslovanske živozdravniške zveze z običajnim dnevnim redom. O kongresu, ki se nadaljuje, se poročamo.

NOGAVICE KLJUČ

so najboljše in najcenejše
kajti trpežnost enega para
nogavic z žigom in znakom
(rdečo, modro ali zlato)

„ključ“
je ista kot trpežnost štirih
drugih parov. 33-47

Kupite in preizkajte se!

Prosveta

Repertoar Narodnega gledališča
v Ljubljani.

Opera.

Začetek ob pol 8. uri zvečer.

18. junija, četrtek: Hoffmannove pripovedke. Poslovilni večer Hugona Zahreya. Izven.
19. junija, petek: Glumači. Cavalleria rusticana. Gostovanje Marija Simenca. Predstava na čast udeležencev veterinarskega kongresa. Izven.
20. junija, sobota: Bagdadski brivec. Red E.
21. junija, nedelja: Zaprt.
22. junija, ponedeljek: Hoffmannove pripovedke. Red F.

Poslovilni večer Hugona Zahreya je danes v četrtek ob pol 8. v operi, kjer so poje Ofenbachova opera Hoffmannove pripovedke. Poleg poslavljajočega se odličnega pevca g. Hugona Zahreya, ki odide koncem sezone na nov angažma v Poznan sodelujejo pri tej operi še sledeče naše operne sile: Gne. Frisekova, Rozumova in Thalerjeva, Ropasova in Siligoleva, dalje g. Banovec, Mohorič, Puzelj in Zupan ter Rus Josip in Rus Fran. Opero dirigira kapelnik g. Balak, režira režiser g. Bučar. Predstava je izven abonmaja.

Tenorist Marij Simenc, brez dvoma eden najodličnejših naših pevcev, nastopi danes v petek, dne 19. t. m. v naši operi in sicer kot Canio v operi Glumači. Odličnega in priljubljenega pevca iskreno pozdravljamo na naših deskah, kjer po par mesečnem presledku zopet gostuje. Zajedno z opero Glumači se poje tudi Cavalleria rusticana z Thalerjevo kot Santuzzo. Predstava je izven abonmaja in se vrši na čast udeležencev veterinarskega kongresa. Opozorjamo pa na njo še prav posebno vse prijatelje odličnega gosta.

»Pevec«. Prejeli smo novo število »Peveca« za maj-junij t. l. Prinaša sledeče članke: H. Svetel, Pevec bi razvoj zborovske glasbe. (Konec) P. H. Suter, Sekvenca. (Dalje) Bajuk, O taktu. (Dalje) Isti, Narodna pesem v sekirah. (Konec) Aljaž, Pevski spomini. (Dalje). V nadaljevanju prinaša poročila o zborih Pevske zveze po deželi, o vestniku P. Z. o novih skladbah, o glasbenih listih, o nekaterih obletnicah zaslužnih glasbenikov. V glasbeni priloki nahajamo pesmi: Vogrič, Izpremenjeno srce. Tomc, Majeva, in isti, Zazibalka. — Neoporečeno je, da si je pridobil »Pevec« veliko zaslug za razvoj slov. petja in ga zato toplo priporočamo vsem prijateljem lepe pesmi. Naroča se v Ljubljani, Miklošičeva cesta 7; stane z glasbeno prilogo vred 30 dinarjev, za Italijo 15 lir, za Avstrijo 4 šilinge, za Ameriko 1 dolar.

Julijska krajina

— Tujski promet v Opatiji. Meseca maja je prišlo v Opatijo 4087 tujecev, iz Jugoslavije jih je bilo 360. Od 1. januarja do srede tekočega meseca je bilo v Opatiji 4000 gostov več nego lanske leto.

— Novo razburjenje na Reki. Te dni je prišla na Reko vest, da so transverzalne črte na gornjem Jadranu, katere so se izvrševale deloma z Reke deloma iz Ancone, oddeljene odslej neki benečanski skupini, ki se združili v trdiko, katere sprejme vodstvo teh črt. Vest je umevno silno razburila Rečane, ker pomeni to zanje nov udarec. Vidi se, kako v Rimu prav nič resno ne mislijo na razvoj in bodočnost Reke, marveč ob vsaki priliki pokažejo svojo naklonenost Benetkam, katere imajo veljati za glavno pristanišče Gornjega Jadrana. Trst si je doslej pomagal v glavnem vsled ugodnih zalednih razmer, noga Reka, ki gleda še vedno na rešitev iz Rima, pa hira in umira in rimska gospoda ji ob vsaki priliki in nepriliki priloži kako brco; najhujše se jo občuti, ako sledi kmalu za številnimi in laskavimi obljubam s strani fašistovske vlade.

— Italijanska birokracija ovira tujski promet. Avstrijski »Bildungsbereine« na Dunaju priredi letos več poučnih izletov v Italijo. Prvi izlet se je izvršil 16. t. m. 500 članov tega društva je prišlo ta dan v Postojno. Prireditelj izleta so se morali ustaviti pred zaprekami italijanske birokracije, ki se je hotela najnatančneje preprečiti, ali so vizumi v polnem redu. Izlet se je tako v svojem programu zakasnil. Izletniki so posetili še Redipuljo, kjer je ogromno voljsko pokopališče, Portorose in Benetke. Italijanski listi grajojo birokracijo, katere postopanje lahko silno škodi tujskemu prometu. Čas bi bil končno, da se vizumi odpravijo.

Politične vesti

— Preiskava proti Radiću je zaključena in glavna razprava se bo vršila, kakor poročajo listi, tekoma meseca avgusta. Državni pravdnik Aleksander se je te dni mudil v Beogradu, da informira vlado o uspehi izvršene preiskave in sprejme potrebna navodila za glavno obravnavo proti Radiću.

— Združitev SKS z Radić-Prepeluhovo stranko. Kakor smo že svoječasno poročali, so se med vodstvom samostojne kmetijske stranke in vodstvom takozvane slovenske republikanske stranke vršila pogajanja za združitve obeh skupin. Ta združitve se je načelno sklenila pred tedni na zadnjem zboru SKS, katerega so se udeležili tudi predstavitelji Prepeluhove stranke. Ta združitve se ima sedaj tudi formalno izvesti, ker ji je dal svoj blagoslov že tudi Stjepan Radić. Samostojna kmetijska stranka, ki je ob svoji ustanovitvi vzbujala toliko nad, je po par letih svojega obstoja legla v grob, č. njo izrine iz javnega življenja tudi Prepeluhova slovenska republikanska stranka in na njih mestu ima stopiti nova politična organizacija »Zveza slovenskih kmetov, obrtnikov in delavcev.« Včeraj bi imel iziti manifest voditeljev obeh pokojnih strank gosp. Puclja in Prepeluha, ki bi naj javnosti naznanil izvršeno združitve SKS in SRS, pa ni izšel. Menda izide danes, ako se ni med tem zgodilo kaj posebnega. Nova stranka z dolgovremnim imenom bo seveda samo podružnica Radićevе stranke, saj se v manifestu samem naglašja, da je nova stranka stopila v politične stike z Radićevom stranko in da je že dobila njeno priznanje. Ako bo nova stranka mogla obdržati vse pristaje pokojne SKS, je veliko vprašanje. Napredni slovenski kmetje so prezavestni, da bi se dal prodajati kakor živina, zato smo prepirali, da bo le malo bivših samostojnih kmetov sledilo svojem voditelju ob prehodu v Radićevu stranko. Salto mortale, ki ga je izvršil g. Puclj, najbrže njegovi pristaši ne bodo hoteli posnemati. SKS je bila ob svojem porodu državotvorna stranka. Borila se je za narodno in državno edinstvo in njen voditelj je bil celo minister. Takrat se je ljuto borila proti klerikalcem. Par let nato je SKS šla v opozicijo in stopila v isti opozicijski tabor, v katerem so vodili kolo klerikalci. Istočasno je vodila neizprošno borbo proti republikancem, zlasti pa proti radićevcem. etos pa je zopet spreobrnila svoj plašč ter se združila z republikanci in radićevci, ki jih je preje najhujše pobijala, v eno stranko. Zdi se nam, da je to politično veterinarstvo, kakršnega naša zgodovina še ne pozna. SKS bi zaslužila drugo usodo, kakor da neslavno utone v radićevskih vodah!

Rozpad carston

Roman zadnjega avstrijskega cesarja.

V zvoku tega glasu je bila kakor tiha tožba, kar je Wolkensteina vidno ganilo.

Moje življenje je dopolnjeno, veličanstvo. Zadnje dni ki so mi še usojeni, posvečam rad vaši službi.

Cesar se je dvignil. »S hvaležnostjo sprejemam Vašo službo. Svidenju nečem primešati otonote. Veselim se, da Vas imam zopet v svoji bližini. Pojdite, odvesti vas hočem k cesarici!«

Grof je to odklonil. Prosim Vas, veličanstvo, da se smem odpovedati tej milosti. Njeno veličanstvo me premalo pozna in imam občutek, da ne uživam njenih simpatij. Ne bilo bi dobro, da bi to nenaklonjenost povečal z osebnimi stiki.

»Kako prihajate k tej domnevi, Wolkenstein?«
»To je moje globoko notranje prepričanje. Ta občutek bi mi delal težave in bi me odtujil stvari, kateri hočem služiti.«

Cesar je bil malo ozlovoljen.

»Nečem vas siliti. Morda je bolje, ako vas ne silim, da bi postopali proti svojim čustvom. Vsekakor pa bi imel rad, da bi ostali vedno v moji

76 bližini. Samo ne vem, v kateri obliki bi vas vezal nase.«

»V nobeni, veličanstvo. Izjavil sem že, da morem izpolniti svoje prostovoljne obveznosti samo v popolnoma neodvisni poziciji. Da mogočimo popolnoma neopazne stike, prosim, da me vzamete v svoje spremstvo kot častnega kavalirja.«

»Prav tako. Takoj izdam najvišjemu dvornemu maršalatu vse tozadevne ukaze. Saj ne boste odklonili, da bi se predstavili princu Hohenlohu.«

»Če to mora biti, veličanstvo, hočem tudi to storiti, dasi sem mnenja, da princ ni sposoben za to visoko svoje mesto.«

»Ali hočete stopiti na njegovo mesto, Wolkenstein? S tem bi mi izpolnili mojo srčno željo.«

»Tega ne morem storiti, veličanstvo, vendar pa bi nujno priporočal spremembo v najvišjem dvornem maršalatu.«

»Ali imate kaj proti princu Hohenlohu, grof?«

»Osebnost gotovo ničesar veličanstvo, samo ne smatram ga za pravega moža na njegovem mestu. On jemlje svoje službene dolžnosti prelahko in postavlja svoje interese premočno v ospredje. Nedostaja mu takt, rad koketira s socialističnimi idejami, kar se ne more smatrati, da bi bilo združljivo z njegovim položajem.«

Cesar je živahno pritrdjeval. »Ta občutek imam tudi jaz. Odpustiti ga hočem in na njegovo mesto bom imenoval grofa Hunyadija. Ali smatrate za

bolj sposobnega Hunyadija?«

»On je Madžar, veličanstvo. Njegovo imenovanje bi ozlovolilo avstrijske dvorne kroge.«

»Nekoga pa moram vendar imeti, ki mi je osebno blizu. Ker se vi upirate...«

»Tudi med avstrijskim plemstvom bi se pač dala najti primerna oseba.«

»Ravno Madžarom bi bilo ustrezno, ako bi podelil Hunyadiju prvo dvorno dostojanstvo.«

»Madžari so itak ozlovoljeni, ker ne prihajam češče v Budimpešto. Nečem neprestano poslušati Tiszinih zahtev. Madžari niso nikdar zadovoljni.«

»Prav Madžari vas težko razočarajo. Njihova zvestoba kralju je samo fraza, za katero se skriva sebičnost in samoljublje madžarskega naroda.«

»Ostro sodite, Wolkenstein. Jaz se ipak nadejam, da najdem trdno oporo v zvestobi Ogrske do svojega kralja.«

»Ako ne bo to kraljevska zmotila!«

»To pokaže čas, grof Wolkenstein. Jaz popolnoma verujem v zvestobo svojih narodov.«

»Toda, do sedaj se je premalo storilo, veličanstvo, da bi bila ta vera utemeljena. Vojna je omajala ljubezen do dinastije in izruvala zaupanje v njo. Bodočnost države je silno omajana.«

»Poskrbeti hočem za lepo bodočnost. Še en udarec proti Italijanom in potem mir. Ako more made izvojevati brez nemške pomoči zmago, lahko samozavestno nastopim proti nemškemu zave-

niku in lahko bolj energično zastopam svoje mnenje ob koncu vojne.«

Grof Wolkenstein je izrekel svoje dvome. »So li naše armade v današnjem moralnem in fizičnem stanju še sposobne za velik udarec, je vprašanje. Slovenski narod prav gotovo niso več pripravljeni, da bi še nadalje žrtvovali svojo kri, da bi s tem ohranili državo.«

Cesar je stisnil roke na senca.

»Za božjo voljo, grof, ne oropajte me te zadnje nade, tega zadnjega zaupanja!«

Te besede so zvenele kakor obupan klic na pomoč.

Wolkenstein je resno zmaizl z glavo.

»Usoda Nemčije in Avstrije je skovana v eno celoto. Dokler ni zlomljena moč Nemčije, tudi Avstro-Ogrska ne razpade. Pošljite močne vojaške oddelke na nemško fronto, da s tem tudi na zunaj pokažete nerazkrajljivo zvezo z Nemčijo. V nezanesljivih pokrajinah dajte koncentrirati nemške čete. S tem preplaste prebivalstvo, ker bo spoznalo močno roko in odločno voljo. Edino na ta način še morda lahko odvrnete usodo.«

Cesar se je upiral tem predlogom.

»S tem bi se izročil na milost in nemilost nemški vojni stranki, grof. Nikdar bi potem ne mogel izjaviti na Nemčijo pritiska in nade, izvojevati separatni mir, bi popolnoma izgnila. Mir pa moram doseči, ako Nemčija ne odneha!«

Dnevne vesti.

V Ljubljani, dne 18. junija 1925.

— **Kraljev prihod na Bled.** Po poročilu iz Beograda se Nj. Vel. kralj Aleksander I. in kraljica Marija v dveh ali treh dneh povrneta s potovanja po Južni Srbiji v Beograd. Kralj ostane nekaj dni v Beogradu, na kar odpotuje kraljevska dvojica na Bled, kamor prispeja tudi romunski kralj Ferdinand in kraljica Marija.

— **Potovanje kraljevske dvojice po Južni Srbiji.** Nj. Vel. kralj in kraljica sta večeraj 17. ob 7.30 prišla iz Ohrida v Debar. Prebivalstvo ju je navdušeno in iskreno pozdravljalo. Kralj in kraljica sta ostala dalj časa v mestu in si pred vsem ogledala osnovno šolo in nato posestila samostan sv. Jovana Bigotskega, nakar sta odpotovala čez planino Vlanico v Gostivar. Tu zopet veličastne ovacije in pozdravi od strani kmetijskega naroda. Iz Gostivara se je kraljevska dvojica odpeljala preko Tetova v Skopje, kamor je prispela sredi ob 18. Danes ob 11. dopoldne prisostuje kralj svečanosti polozivne temeljnega kamna za Skopjanski ožirski dom. V soboto se kralj vrne v Beograd.

— **Zakon o kmetijskih kreditih sankcioniran.** Nj. Vel. kralj Aleksander je podpisal od skupščine sprejeti zakon o pojedelskih kreditih.

— **Radić na dekorativni razstavi v Parizu.** Po čudnih poteh je prišel Stjepan Radić na mednarodno dekorativno razstavo v Parizu. Na razstavi ima namreč sovjetska Rusija svoj paviljon. V njem so razstavljeni zlasti načrti dekorativne umetnosti, ki služijo boljševiški propagandi. Umetniško sovjetski paviljon ne stoji na višku moderne dekorativne umetnosti. Sovjetska vlada je vse životalne le propagandi ter je postavila poseben odelček za knjige in publikacije. Razstavila je tudi nekatere ilustrirane liste, ki prikazujejo veliko sliko Stjepana Radića. Kako govori hrvatskim kmetičkim masam. Onemem k tej sliki je pridelan članek, ki v superlativih povečuje voditelja bivših hrvatskih republikancev.

— **Osebnosti s pošte.** Premišljeni so: iz Radovljice v Dol. Logatec poštna uradnica Regina Stupar, iz Toplice pri Novem mestu v Rogatec Albina Laitege, iz iz Rogatca v Radovljico Anton Pavšek.

— **Beda in nadloge kronskih vpokojencev.** Ugleden naročnik-kronski vpokojenec nam piše: Kot stari s 32 službenimi leti vpokojeni kronski penzionist VII. činovnega razreda živim ogromno. Pokojnino letnih 4974 kron ali na dinarsko valuto preračunano 103 Din mesečno. Ako pristojem tej vsoti še draginsko doklado 1200 Din, ki tvorijo pravi za prav moj glavni dohodek, znašajo celotni moji prejemki 1303 Din mesečno, torej še toliko ne, kolikor zaslužim danes vsak najborejši nekvalificirani telesni delavec in kolikor se zahteva sedaj samo najemnine za malo stanovanje. Z ozirom na ugodno socialno pozicijo, katero svedočijo ti sijajni prejemki in brezprijadni naslov višjega čina, se mi je izdala železniška legitimacija za 1. razred z milostnim privoženjem, da smem, če hočem biti bolj polhven, uporabljati tudi drugi razred, dočim mi je tretji razred zavržen, ki je kronskim penzionistom edino še dostopen in tudi edino odgovarja proletarskemu položaju, na katerega jih je potisnila neumljena država socialna politika. In še ta izredna dobrota je omejena na trikratno vožnjo tekom celotnega leta, plačati pa sem moral zanj po leg stroškov za sliko še 10 Din gotovine, da si mi s to vsebino ne nudi pravi nobene gnotne olajšave. Gola navedena dejstva usiljujem vprašanje, ali je država dostojno tako postopanje, ali mi kruto in krvavo zasmeševanje ubogih kronskih penzionistov? Tudi kronski vpokojenci morajo vse življenjske potrebe, ne izjemski stanovanja, plačevati v dinarski valuti. Zasebniki, ki zahtevajo poravnavo svojih terjatev v kronah, se kaznuje, država pa, ki take odredbe izdaja, jih sama prezira in plačuje stare pokojnine prej kot slej v kronah. To je že višek javne nemorale. Če naša država, edina na svetu, res ne zmore teh par tisočakov, da bi tudi kronske penzije v smislu lastnosti, zahtev prevedla na dinarsko valuto, če te vnebovpijoče krivice, ki tvorijo še pravi evropski škandal, pri nas res ne bo konca, dokler vsi kronski penzionisti ne izmro, naj se tem vbojim param vsaj pri železniških legitimacijah privoščijo uporaba jim edino prikladnega in dostopnega tretjega razreda in naj se z njimi ne ugajajo nesanih šal, kakor se je zgodilo v zgoraj omenjenem primeru, ki bife v lice vsaki najprimitivnejši človeški razsodnosti. Ne bi bilo odvce, ako bi v celotnem gospod. uredbni izvolili v cenjenem Svojem listu, ki se tako krepko zavzema za odpravo socialnih krivic, opozoriti široko javnost na te skeleče rane našega državnega organizma, morda se bo de tem potom vendar enkrat posrečilo vzdrati spečo v večerodajni cineteljev. Iskrena trajna hvalečnost najbdejših inšpov bode Vaše plačilo. — Tako slove pismo. Beda vpokojencev je tako velika, da je navadnost surovo, ako se na ta način iz njih dela norca. Ali res ne bodo merodajni krogi uvideli, da je prokleta dolžnost države, da skrbi tudi za vpokojence?

— **Mi delamo.** Z ozirom na članek g. dr. Fr. Zbanića v Slov. Narodu z dne 17. t. m. pod naslovom: »Kaj delamo mi?« sporoča C. M. družba javnosti, da je imela »Družba sv. Cirila in Metoda« z »Jugoslovensko Matico« glede delokroga obrambnih društev že leta 1922. razgovor, kakor sledi: Družba sv. Cirila in Metoda ima v svojem delokrogu skrb za šolstvo, Jugoslovenska Matica pa kulturno gospodarski program. Onemem se je sklenilo takrat, da si ne konkurirata obe organizaciji pri blažju, ki se razpečava v korist družbi. Družba se drži svojega dogovora, ter deluje po svojih močeh točno in vestno po svojem programu. — Mi delamo. — Severna meja bi pokazala javnosti mnogo naših

uspehov, če bi se to delo obehalo na veliki zvon. Vršimo pa tudi na najvažnejših točkah veliko nacionalno obrambno delo, katerega pa radi danih razmer ne moremo javno obravnavati. O pripombi: »Od družbe sv. Cirila in Metoda, ki je ustanovila kje kako šolo, ne moremo...« pripomnimo samo to, da je Družba vzdrževala še leta 1916—17 na ogroženih krajih 21 otroških vrtcev in 2 podpirala. Tu je našlo zavetišče pred potujočim 1794 otrok. Isti čas je vzdrževala 8 šol z 48 razredi, kamor je pohlajalo 2514 otrok. In še v letu 1918—19 je vzdrževala družba kljub temu, da je bilo mnogo kraljev naše zemlje po sovražnikih zaslednih, še vedno 20 vrtcev s 1151 otroci, ter 8 ljudskih šol z 53 razredi, kamor je pohlajalo 2829 otrok. Da po preobratu ne more družba iz znanih ovir v takem obsegu šolstvo gojiti, je samoočeno umevno. Res je, da se je njen delokrog na tem polju zmanjšal, res je pa tudi, da se je na drugi strani njen delokrog znatno povečal. Družba ne neguje samo šolstvo, temveč skrbi tudi, da se vzbujajo zlasti v obmejnih krajih nacionalno čustvo med našim ljudstvom. Družba se dobro zaveda, da je mogoče le z nacionalno vzgojo mladine okrepiti naš obojni živeli, ter zadati skrajni sunek vplivu tujcev. Družba dela in je tudi istih nazorov, kakor pisatelj gori omenjenega članka, da neplodna polemika več škoduje, kakor koristi in ključ vsem, ki imajo dobro voljo pripomoči kaj obrambnim društvom: »Ne v prerekanju, ampak v delu je rešitev.«

— **Zakaj zamenjajo zdravnike in strežaje?** Ugleden zdravnik nam piše: Že velikokrat se je zgodilo, da so bolniki zamenjivali po bolnišnici strežaje za zdravnike, ker imajo vsi enake, to je bele halje. Da se loči zdravnik od strežaja bi priporočal za zdravnike samo bele halje, za strežniško osebje pa progasto blago. Priporočamo ta nasvet v uvaževanje gg. zdravnikom in bolnicam.

— **Slovenski duhovniki na Koroško!** Zaupnik iz Koroške nam piše: Iz popolnoma zanesljivega vira sem izvedel, da je jugoslovnski konzul v Celovcu izposloval pri avstrijski vladi, da se sme 14 slovenskih duhovnikov vrniti na Koroško. Posamični duhovniki so bili o tem obveščeni, toda doslej se poziva še nihče ni odzval. Informacija ne omenja, ako je avstrijska vlada zagotovila duhovnikom, ki se vrnejo, stara služba na mesta, ali poskrbela za nove. Na slepo, to je jasno, se res nihče ne bo vračal na Koroško, in naj je sicer še tako idealen rodoljub!

— **Borovniški Pekel.** Novi turist. pot SPD skozi romantični Pekel je dogotovljen. Novi pot ima pred staro strogo to prednost, da vodi vseskozi tik ob Borovniščici ali prav blizu mimo veličastnih šumov in nešteti skokov (kaskad). Pot je položen, dobro nakopan, brvi sigurne, postavljeni je nekaj klopi in mnogo oprijemilci. Male, provizorične kazipotne tablice nadomestujejo ličnešice, ki so se v delu. Priateljem prirode priporočamo, da si ogledajo to prirodno posebnost svoje vrste v Peklu v nedeljo dne 21. t. m. o priliki otvoritve novega pota po predsedniku SPD, g. dr. Fr. Tomišku. Skupni odhod o otvoritvi iz Borovnice bo po dohodu vlaka, ki odhaja iz Ljubljane ob 8.40 in dospe v Borovnico ob 9.19. Po ogledu Pekla bo na prijaznem Pokolišču neprisliljena planinska zabava. — Cenj. občinstvo opozarjamo na posnetke iz Pekla v izloži tvrdke Magdič pred pošto.

— **Pogrešajo od sobote dne 13. t. m.** dijaka V. razreda realne gimnazije v Koveju Borisa Viderja. Star je 18 let, srednje postave, ima temno obleko, nosi očala in hodi težko z desno nogo. Kdor o popisnem kaj ve, naj to proti povrnitvi stroškov takoj sporoči na naslov: Ana Globočnik, Tržič na Gorenjskem.

— **Državna realna gimnazija v Ptuj.** V prvi razred se bodo sprejemali učenci (učenke) v torek dne 30. junija t. l. Vpisovali se bodo od 8. do 9. junija sledi od 9. do 11. pisnični izpit iz slovenskega jezika ter računstva. Za vpis je potrebno izpričevalo onovne šole z redi iz verouka, slovenskega jezika in računstva. Vpisje se učenci lahko že tudi prej pri ravnatelju ob uradnih urah.

— **Vpisovanje učencev na drž. strokovno šolo za puškarstvo v Kranju** se vrši dne 29. junija t. l. od 9. do 12. in popoldne od 15. do 17. ure v ravnateljski pisarni zavoda. (Poslopje gimnazije, II nadstropje levo). Za sprejem se zahteva dopolnjeno 14. leto in da je učenec dovršil najmanj 5. razredno ljudsko šolo z najboljšim uspehom.

— **Zahvala.** Odbor Zupe S. J. S. U. za Slovenijo se najiskrenejše zahvaljuje vsem, ki so pripomogli do uspele nabiralne akcije. Darovali so po 100 Din: dr. Oton Papčič, Ljubljana; dr. Fran Sabec, Vrhnika in podružnica Trg. banke, Rakov: po 50 Din: dr. Leopold Boštjančič, Maribor; dr. Milko Brezgar, Ljubljana; in dr. Anton Koder, Murska Sobota; po 30 Din: dr. Fran Lipold, Maribor; po 25 Din: dr. Josip Globelnic, Novo mesto. Skupno Din 505. — Vsem cenjenim darovalcem se še enkrat zahvalujemo in jih obenem prosimo, da ostanejo še nadalje prijatelji organizacije. Odbor.

— **Vremenska napoved.** Vremenske opazovalnice napovedujejo za petek: Menjalo se jasno in oblačno vreme, večina suho, ponekod hladno, po dnevi nekoliko toplejše vreme. — Te dni je bilo večina po vsi Evropi jasno vreme, oblačno pa je bilo v Varšavi, Pragi, Hamburgu in Odesi. Najvišjo temperaturo so imeli v Firenci 30°, najnižjo pa v Varšavi in Valenciji. Tudi v Beogradu je bilo hladno, dne 16. t. m. so imeli samo 18°.

— **Invalidom.** Oddajo se takoj slednje trafike: Gor. Pirnice št. 40, Gamelne št. 8 in Dol. Gamelne št. 35. Reflektanti naj se kar najhitreje, sigurno pa tekom 8 dni zglašje v pisarni Udruga vojnih invalidov, podružnica v Ljubljani. Odbor. 1239/n

— **Odbor društva državnih uslužbencev za Slovenijo v Ljubljani** sklicuje vse člane in nečlane nižjih državnih uslužbencev na širši sestanek, ki se bo vršil v nedeljo dne 28. junija ob 10. dopoldne v dr. realki (Vegova ulica) z dnevnim redom: Poročilo predsednika Nučiča o sklepih širšega sestanka bratskih društev dne 4. junija t. l. v Zagrebu, katerega se je kot delegat udeležil v zadevi skupnega delovanja in eventualno priključitev k glavnemu Savezu v Beogradu. Navzočnost članov strogo obvezna. Odbor. 1236/n

— **Tihotapska kronika.** Tihotapska kronika na Reki in na Sušaku je vsak dan bogatejša in listi poročajo o nenavadnih trikih, ki se jih poslužujejo tihotapci. Tako poročajo o dveh slučajih Jadrnica »Braća Perić« je pristala v Mrtvem kanalu na Sušaku, čigar drugo obrežje se nahaja v »sinozemstvu«, a je v ostalem zelo ugodno za tihotapske posle. Sina Perić je potreboval gumijevce. Odsel je na Reko, jo tam kupil, si jo ovil okoli pasu in pod vodo preplaval kanal. Čev je potem skril v nekem sodu na ladji. Pri poslu so ga zalotili in je Sime plačal 3079 Din globe. Beogradski trgovec Bertold Herzel se je sam prijavil našim obmejnim oblastim in dal zacariniti neke igracke, trdice, da daje »Bogu kar je božjega, cesarju kar je cesarjevega«. Mož pa je bil zelo presenečen, ko so cariniki iztaknili pri njem tudi beneški šal in biserno ovratnico. Poleg carine je moral dati še »državi državno« 1800 Din globe...

— **Bomba razgrala pastirja.** V selu Gradišnica v Srbiji je našel pastir Stojko Bišević bombo in nevedoč kaj ima v roki, je s kamnom tolkel po njej. Bomba je eksplodirala in ga popolnoma razgrala.

— **Zanimiv proces v Sarajevu.** V Sarajevu se je pričel večeraj proces, ki je med filatelisti vzbudil precej pozornosti. Pred sodiščem se zagovarja bivši poštni direktor Stjepan Dekanić, obtožen, da je državo oškodoval s škartiranimi znamkami za en milijon Din.

— **Najnovelše bluze, birmanske in druge oblecke** priporoča Krištofič-Bušar. 80.L

Prosi se vse pošne upokojence brez razlike čina za članarino, katero se niso poslali, da takoj odpošljejo na blag. Stermana, Dunajska cesta 9/II, ker naš delegat za mesec odpotuje v Beograd. Članarina znaša mesečno 1 Din. Pripravljalni odbor. 1220-n

Največji aktualen film
Kapitan Scotta
smrtno potovanje na
južni tečaj
predvaja od petka, 19. t. m. naprej
Kino „Ideal“

1853

Iz Ljubljane.

— **Proslava 50letnice obstoja osnovne šole na Cojzovi cesti v Ljubljani** v dne 20. in 21. junija t. l. Spored: Sobota, dne 20. junija: Ob 20. podoknica pred šolo z godbo in petjem. Nato obhod po Krakovem in Trnovem. Nedelja, dne 21. junija: Ob 3 četrti na 9 zjutraj zbiranje šolske mladine pred šolo, nato odhod z godbo na čelu k maši v trnovsko cerkev. Pri maši pojo šolski otroci s spremljevanjem orkestra. Po maši slavnost v šolski telodavnici s sledečim vspremem: Popoldne: a) Slavnostni govor šolskega upravitelja, b) Slavnostno pripenjanje trakov na šolsko zastavo, c) M. Grošljeva: Junak. Deklamira učence I. razreda. d) »Slovenec sem«. Poje zbor učencev. e) V. Valentin: »Mojim rojakom«. Deklamira učence V. razreda, f) »Slovenec, Srb, Hrvat«. Poje zbor učencev. g) Eng. Gangl: »Slovenska zemlja«. Deklamira učence VI. razreda. h) »Prav vesel iz šole grem«. Poje zbor učencev. i) A. Potočnik: Matevž stric pripoveduje. Kratek igrokaz. j) Bože pravde. Izvajajo otroci. Popoldne: Ob pol 15. uri zbiranje šolske mladine pred šolo, nato odkorakanje z godbo na čelu na narodno slavo v Hribarjev kraj. Tam pogostitev šolske mladine, izvajanje otroških iger, petje in godba do pol 18. Nato prosta zabava za odrasle.

— **Popravite razjede žlebov!** Pišejo nam: Ob deževnih dneh lije iz razjednih strešnih žlebov po mestu kar plohomova voda z nekaterih streh na pasante, da se mora staro in mlado na sredo ceste ogibati. Zadnji čas je že, da se ti žlebovi popravijo.

— **Predstava v cirkusu Kludsky.** Smoči je bila v cirkusu Kludsky prva predstava, ki radi raznih drugih prireditev (Ben Ali, protestni shod ženskih društev) ni bila tako posečna, kakor se je pričakovalo. Program je bil zelo pester in raznovrsten, nastopile so razne skupine ekscentrikov, ekvilibristov, zonglerjev, balanserjev, telovadcev, fakirjev, dervisev in drugih, predvsem pa so vzbujale največjo pozornost skupine silajno dresiranih živali. Občinstvo so zlasti zadovoljili nastopi četvorice akrobatov v svilenozlatih trikotih. Četvorica je izvajala vrstolomne skoke, salte mrtolave v zraku in drugo. Dočim so se v sredi produkciji akrobati, so v stranskih krogih kazali svoje spretnosti telovadci. Sloni, cebre, kornji, kamele, psi, medvedi, levi in tigri so s svojimi nastopi vzbudili splošno zanimanje. Višek vse prireditve je bila zaključna predstava z levi in tigri, med katerimi so bili nekateri res krasni eksemplari, prave kraljevske živali. Dva leva ter dva tigr sta bila slabo razpoložena in sta se rivoče pokorila krotiteljem. Občinstvo, kateremu je vsa predstava izredno ugajala, ni štedilo s priznanjem in aplavzom.

— **Potujoče občinstvo** opozarjamo, da dobi po originalnih cenah karte za vse potujoče tuzemstva, nadalje karte za vse avstrijske, češke, madžarske in italijanske potujoče po normalnih in nižjih cenah ter nakaznice za vožnjo po Jadranskem morju, pri Tourist Office, Ljubljana, palača Ljubljanske Kreditne banke 1237-n

Požar v Tomačevem

Skrivnostni neznanec. — Blazen ali postopač. — Zasleduje ženske in jim grozi. — Izbruh močnega požara.

Včeraj popoldne je naša prijazna vas doživela zopet svojo senzacijo, ki je končala s tem, da je pogorelo eno najlepših gospodarskih poslopj posestnika Antona Mavca, po domače »Aleksandra«.

Tekom dneva se je pojavil v Tomačevem neki neznan mož, 40—50 let, ki je bil oblečen v slabo, sivkasto obleko. Na glavi je imel temno kapo, a sukunji je spominjal na kroj vojaške bluze. Vstopil je v hišo Ane Semraje, p. d. Spanove, ki je ravno kuhala kavo za otroke. Semrajeva se je neznanega tujca močno prestrašila, zlasti se, ker je imel popolnoma odpeto hlače tako, da je bil okoli pasu in pod pasom popolnoma gol. Mlada gospodinja je pograbila otroka in zbežala ven. Tujec pa za njo. Stelka je proti sosedu in klicala na pomoč. Neznavec je divjal za njimi in ji v nerazumljivi nemščini nekaj grozil ter žugal s pestjo. — Slednjici se je ustavil za bližnjim kozolcem, a Semrajeva se je med tem vrnila ter se hotela z otroci zakleniti v kuhinjo. Prepozno. Mož je bil že zopet vstopil in držeč odpete hlače v rokah, divje gledal okoli sebe. Semrajeva je ponovno zbežala, a oni zopet za njo. Med tem sta prihitela sosed Martin Srakar in Nace Narn, ki sta nasilneza le z veliko težavo prišla in mu zvezala z vrvi nogo. Na prigovarjanje Semrajeve in ostalih, ki so se zbrali okoli mučnega prizora, sta ga dva moška prišla in ga odpeljala do Sv. Križa k gostinji »Semraje«, kjer sta ga pustila. Mož se je vsedel na prag in zrl topo predse. V tem je prišel mimo kmet »Klanec« voz sena. Tedaj se je neznanec dvignil in naglo skočil pred konje ter jih ustavil. Le s težavo ga je voz

nik zopet odstranil. Sledil je voz posestnika »Aleksandra«. Postopač je stopil za vozom in se hotel odpeljati nazaj proti Tomačevem. Pri tem je neprestano kričal n mahal, tako da ga je »Aleksander« siloma odpravil od voza. Baje je pri tej priliki tujec zagrozil, da »to ne bo zastoj«. Vsa vas je čez dan govorila potem samo o tem neznancu.

Zvečer okoli 10. ure pa je nenadoma izbruhnil pri posestniku Antonu Mavcu (Aleksandru) na skednju požar. Lepo gospodarsko poslopje, ki je bilo zgrajeno po velikem požaru 9. maja l. 1912, je ogenj popolnoma uničil. Ostalo je le golo zidovje. Požar se je širil s tako naglico, da je jedva uspešno rešiti živino. Gospodarski stroji so popolnoma uničeni. Na lice nesreče so sicer prav kmalu prihiteli gasilci iz Smartnega, Stožic in Ježice, vendar radi oddaljenosti Save ni bilo mogoče priti pravočasno do vode, a rezervarja v vasi ni. Škoda bo gotovo znašala nad pol milijona kron. Poslopje baje ni bilo veliko zavarovano.

K temu še dodajamo naknadno prispelo vest, da je bil osumljen požigalec, ki bo najbrže identičen z onim divjakom, včeraj dopoldne v gostinji »Semraje«, kjer je kazal domačemu sinu g. Janku Semraju svojo poselsko knjižico, glasečo se na ime Anton Mežnar, roj. l. 1875 v Wiener Neustadtu in pristojen v občino Dobrunje.

Pravilo, da so ga nekateri videli, da se je v mraku potikal okoli »Aleksandrovega« doma. Kdo ve, če ni izvršil svoje grožnje.

Sreča, da je bilo brezveterno vreme, sicer bi morda Tomačevu včeraj bilo znova upeljeno, kakor leta 1912.

Iz Celja.

— **Seja celjskega občinskega sveta** se vrši v petek dne 19. t. m. ob pol 19. Na dnevnem redu so poročila posameznih odsekov.

— **Ljudsko vseučilišče.** V ponedeljek je predaval g. inž. Ivan Ahlik o raznih električnih strojih in drugih napravah. Na 114 skioptičnih slikah je razjasnjeval razne praktične, moderne električne stroje, njih sestavo in uporabo, uprjaje se na prejšnja svoja predavanja. Po slikah je razložil tudi razne druge moderne naprave novejših tehnik. Poslušalci so predavateljevim izvajanjem sledili z zanimanjem. — V ponedeljek 22. t. m. ob 20. uri zvečer se vrši v risalnici deške meščanske šole občni zbor Ljudskega vseučilišča.

— **Zopet aretacija tatar.** Okrog polnoči od torka na sredo je bil v kavarni »Central« aretirani neki mož, ki je izvršil v zadnjem času več tatvin v mestu. To je v zadnjih dneh že druga aretacija nevarnega uzmočnika.

— **Tovarna kemičnih izdelkov v Hrastniku** je prešla v roke celjskega tovarnarja Westena.

— **Zaklalo** se je v mestni klavnicni od 8. do 14. junija: 1 konja, 16 volov, 16 krav, 8 telic, 33 telet in 34 svinj. Uvozilo se je 410 kg govedine, 1978 teletine in 203 kg svinjine.

Sport

SLAVIJA : HAKOAH 2:1

— **Praga.** 18. junija. Nogometna tekma Slavija : Hakoah (Dunaj) 2:1 (0:0). Za tekmo je vladalo napeto zanimanje, ker je Hakoah prvak Avstrije. Gledalcev nad 15.000.

— **Kolesarski podsavez Slovenije** je za nedeljsko dirko razpisal sledeče propozicije: Dne 21. t. m. se vrše »medklobske dirke.« Pr o g a : Ljubljana—Grosuplje—Krka—Začična—Višnja gora—Grosuplje—Ljubljana km 74.200. Start in cilj: Dolenjska cesta km 3 (restavracija Jelačin). Začetek ob 7. uri 30 minut. Dirka je odprta za dirkače, ki so člani klubov, včlanjeni v Kotarskem Savezu kraljevine SHS. Prijavnina za vsako skupino Din 10. Prijave sprejema g. Fran Ogrin, Gosposvetska cesta 14. Za klučnik prijav v petek, dne 19. t. m. ob 19. uri. Nagrade: Prve tri skupine kolojane. Klubom zmagovalnih skupin diplome. Splošna določila: Dirka se po pravilniku Kotarskega Saveza kraljevine SHS. Vsaka skupina mora obstati iz 4 dirkačev; klasifikacija se izvrši, če pridejo vsaj trije dirkači v razdalji 20 metrov na cilj. Vrstni red določijo žreb. Dirka se vrši ob vsakem vremenu. Vsak dirkač voz na lastno odgovornost — koleša morajo biti opremljena z zvonom in zavoro. Dirkači se morajo javiti točno ob 7. na startu. Odbor K. P. S.

— **Motoklub Slovenija** priredi dne 28. in 29. junija 1925 pomladanske medklobske motoklasične in kolesarske dirke na Teznu pri Mariboru s sledečim poreedom: dirke za motorna koleša in kolesarje. Dne 27. junija 1925. Pozdravni večer pri Gambirinu ob 20. uri. Dne 28. junija 1925. Dopoldne propagandna vožnja za avtomobile in motorna koleša. Zbirališče na trgu Svoboda. Pričetek tekem ob 14. uri na Teznu. 1. Pozdravna vožnja avtomobilov, motorjev in kolesarjev: 2 kroga. 2. Kolesarji juniorji: 3 krogi, 3 kolojane, prijavina Din 20.—. 3. Pomožni motorji do 125 cm cil. vseb. 5 krogov, 3 kolojane, 2 plaketi, 4. Motorna koleša do 150 cm cil. vsebine: 5 krogov, 1 3 kolojane, 2 plaketi, prijavina Din 20.—. 5. Izločilna dirka kolesarjev: 5 krogov, 3 kolojane, prijavina Din 20. 6. Motorna koleša do 250 cm cil. vsebine: 7 krogov, 1 3 kolojane, 2 plaketi, prijavina Din 20.—. 7. Motorna koleša do 350 cm cil. vsebine: 10 krogov, 1 3 kolojane, 2 plaketi, prijavina Din 20.—. 8. Motorna koleša do 600 cm cil. vsebine: 10 krogov, 1 3 kolojane, 2 plaketi, prijavina Din 20.—. 9. Ghim-Khana vožnja za motorje: 8 točk, 1 3 kolojane, prijavina Din 30. (ocenjuje se po točkah). 28. junija zvečer komers pri Gambirinu. — Dne 29. junija

1925. Dopoldne treniranje dovoljeno do 10 ure. Pričetek tekem ob 14. uri. 1. Glavna dirka kolesarjev: 5 krogov, 1 3 kolojane, 2 kolojane, prijavina Din 20.—. 2. Motorna koleša do 500 cm cil. vsebine: 20 krogov, 1 3 kolojane, 2 plaketi, prijavina Din 50. 3. Parna dirka (dirka v pari) kolesarjev: 10 krogov, 3 3 kolojane, 4 kolojane, prijavina za vsakega vozača Din 20. 4. Motorna koleša do 7500 cm cil. vsebine: 20 krogov, 1 3 kolojane, 2 plaketi, prijavina Din 50. 5. Motorna koleša do 1000 cm in preko cil. vsebine: 30 krogov, 1 3 kolojane, 2 plaketi, prijavina Din 50. 6. Motorna koleša s priklopi preko 600 cm cil. vsebine: 20 krogov, 1 3 kolojane, 2 plaketi, prijavina Din 50. 7. Glavna tekma za prvenstvo Slovenije, dopustna vsem kategorijam za vse klube v Sloveniji: 50 krogov, 1 3 kolojane, 2 kolojane, venec s trikoloro, prijavina Din 50. 8. Kilometerska dirka z letičnim startom za motorna koleša a) brez in b) s priklopi za najboljši čas dneva. 1 3 kolojane, prijavina Din 50. 9. Ghim-Khana vožnja za avtomobile (dame in gospodje) 8 točk, 1 3 kolojane, prijavina Din 200. Razdelitev daril pri Gambirinu ob 20. uri. Prijave in propozicije za prireditve so vsem interesentom na razpolago vsak dan do inkl. 26. junija med 19. in 21. uro v klubovem lokalu Hotel Miklič, Kotlarska ulica. Odbor. 1235/n

Mariborska porota

Drzen tat in slepar.

Včeraj se je zagovarjal pred porotniki 26 letni konjski mešetar Anton Brglez iz Maribora, ki je preteklo leto v okolici Maribora in Ptuj izvršil nebroj tatvin in sleparij. Sprva se je baval z mešetarjenjem, vendar kakor se zdi mu ta kupčija ni prijala, ker je premalo zaslužil. Zato je postal konjski tat. Kier ni bilo konj je kradel tudi prašiče, splah pa vse, kar mu je prišlo pod prste. Ukradene konje je prodajal na Hrvaško. Končno so ga v Ptuj prišli. Med eskortiranjem v Maribor pa je pobegnil in so ga nato šele 3 mesece kasneje zopet prišli. Brglez je pri razpravi večina svoja dejanja priznal, zanimal pa nekaj sleparij. V splošnem se je obnašal obtoženec zelo divje in so morali za njega nadzorstvo poklicati še enega paznika. Zagovornik dr. Šihar je predlagal, da se preišče obtoženecovo duševno stanje in je sodišče temu predlogu ugodilo, na kar je bila razprava preložena.

Se en nevaren zločinec in tat.

Pomožni delavec Anton Majcen, stal 53 let že večkrat radi tatvine predkaznovan, je znan potepuh, ki se preživlja samo s sleparijami in tatvinami. Preteklo leto se je kilatil v ptujski okolici, kjer je postal strah in trepet vseh tamošnjih posestnikov. Kradel je vse povprek, živino, perutnino, predmete, obleko in perilo in pod raznimi pretekami izvajal od ljudi večje vsote denarja. Dne 1. decembra 1924 so ga vrotniki prišli. Obtoženec je pri razpravi večino dejanj priznal, zanimal pa je nekatero težje slučaj. Porotniki so vsa tri vprašanja glede tatvine, sleparije in potašitva potrjeli in je bil Majcen obsojen na šest let težke ječe, po prestani kazni pa ga odpustila v prisilno delavnico. Zanimivo je, da je bil Majcen svoječasnno radi roparskega umora obsojen na dosmrtno ječo, a je bil kasneje pomiloščen.

— **Poroka v zaporu.** Sarajevo je imelo te dni svojo senzacijo. V policijskih zaporih se je vršila poroka Aleksandra Montioni in Marije Ivarek. Dasi je par že dve leti živl skupaj, ni nikoli imel prilike, da se poroči. Znaša sta se šele v zaporu. Sila kolojani!

Radiotelegrafist.

Išče se radiotelegrafist s primerno plačo. — Išerte poslati pod šifro »Radiotelegrafist« na upravo »Slovenskega Naroda«.

naše industrije, financ in kreditov. Po podatkih, ki jih je zbrala zveza od večine denarnih zavodov Hrvatske, Slavonije, Dalmacije, Bosne, Hercegovine, Slovenije in Vojvodine so znašale vloge pri denarnih zavodih koncem 1. 1924 po pokrajinah:

1923	1. 1924
777.472 Din	4 070,943.063 Din
15.985 »	3,831,297 014 »
34.330 »	51,803 569 »
113.922 »	78 839.020 »
48.063 »	52 898 020 »
92.565 »	15,007.035 »
31.370 »	40,155.175 »
82.278 »	601.989 »
68.986 »	304.931 »
122.300.553 kot aktiva in vplaćane delniške glavnice 530,153.960, celokupne rezerve 178 mil. 125.489, vlogre 1.921.833.949, upniki z reeskontom 1.695.368.613, kot pasiva in dobićke 107,760.913, na ozemlju Hrvatske in Slavonije (isti vrstni red): 16.145.868 —	
9.158, 949 —	190.238 — 161,767.638 —
15,744.192 —	170,025.943 — 11,102.092 —
76,250.625 —	20,013.482 — 212,600.971 —
69,581.602 —	v Vojvodini: 37,915.249 —
31,513.617 —	23,505.202 — 240,959.714 —
23,784.986 —	317,442.368 — 12,224.797 —

—g **Hmelj. VII.** poročilo Hmeljarskega društva o stanju hmeljarskih nasadov v inozemstvu. Zalec, Č. S. R., dne 10. junija leta 1925. Razpoložje in cene za hmeljskim trgu so zelo čvrste. Plaćuje se od 3900 do 4000 č. K za 50 kg. Lastniki hmelja na ne ponujajo svojega blaga, nego za zadržujejo. Tudi promet in cene tranzitnega hmelja so si dvignile. Stanje hmeljskih nasadov je neenako. Nekriate ušice se hitro množijo, da se je že pričelo s škropljenjem. Ves okoliš je torej okužen o ušici, posebno pa hmeljniki v nizavah. Hmeljska ušica je pa okužila tudi nasade na Bavarskem, Wittenberskem, v Alzaciji in Belgiji. Iz vsake rega se lahko sklepa, da bo letina 1925 neznatna. Kakor se za Angleškega poroča, se je že dovolil uvoz tujega hmelja iz leta 1923 in še starejšega. V Zalcu se je baje blizu 1000 stotov tranzitnega hmelja nakopičilo za Anglijo.

bejci izdajajo take knjige. In prijazni astrolog nam začne razlagati, da so spavili astrologijo ob dober glas šarlatani, ki so s pomočjo zvezd ugibali človeške usode, ne da bi bili v zvezdoslovju in višji matematiki dovolj podkovani. Sedaj hoče astrologija bazirati svoje pozitke na znanstveni podlagi. Pri tem se moderni astrolog nikoli ne loteva tega, kar so odkrili že v stari Babiloniji ali Asiriji v pravadnih časih, ko je vladal tam še kralj Sin-ache-criba in drugi mogotci. Dolžnost solidnega astrologa je, da se seznani z asirskimi hijeroglifi in jezikom, da lahko študira astrološke tekste starega veka v originalu. Moderni astrolog ne odklanja niti tega, kar so odkrili v srednjem in začetnem novega veka. Astrolog nam pojasni, da je treba pri sestavi točnega horoskopa vedeti za leto, dan, uro in minuto človekovega rojstva, pa tudi na zemljepisno lego rojstnega kraja se je treba ozrati. Ko ga vljudno opozorite, da se do minute ne spominjate rojstva, skomigne astrolog z rameni in izjavi, da horoskop v tem slučaju ne more biti povsem zanesljiv.

In ko smo radovedni, kaj je z nadaljnimi tajnami te nauke, se čudimo, da se značaj, sposobnosti, telesni ustroj in usoda človeka povsem ulema s položajem zvezd ob njegovem rojstvu. Pri tem je treba seveda vedeti, kaj pomeni ta ali ona zvezda na določenem kraju, kar vedo samo gospodje astrologi. V tem neskončnem vsemirju je vse tako, kakor v človeku, ki predstavlja zase majhen svet. In če ima ta majhen svet želodčne krče, se pojavijo posledice tudi v glavi. Če v neskončnem vsemirju ni vse v redu, če zabrede kaka pilana zvezda tja, kamor ne spada, nastane splonša zmešnjava in človeku se tudi zmeša. Torej, če se človek rodi v znamenju raka, mu pravijo astrologi račji človek, če se rodi v znamenju bika, je bičiji človek itd. Kot primer takega človeka navaja naš astrolog: »Benito Mussolini je bil rojen 29. julija 1883 ob 2. popoldne. Sonce je bilo takrat v znamenju leva. Vsi planeti naš obzorjem. Velika sila se hoče uveljaviti na videh način. Uran stoji v desetem nebesnem domu, kar pomeni nenavadno naglo pot navzgor. Drugi planeti pa kažejo, da njegova pot do moči in slave nebo lahka, da ga bodo nasprotniki tudi telesno ogrožali.«

*** Dar Angleža, ki občuduje Mussolinija.** Povodom kraljevega jubileja je poslal neki Anglež, ki rad biva v Italiji, ministrskemu predsedniku Mussoliniju milijon lir v dobrodelne svrhe. Svoj dar je sprejmljal v pismom, v katerem izreka svoje velike simpatije Mussoliniju in fašistovski vladi. Anglež hoče ostati neimemovan.

Mračna dvorana, prirejena za astronomsko delovanje. Globusti, firmantni, mape, kvadranti in druge priprave, sedem planetov v magični luči, astrolog Seni opazuje zvezde, Waldstein pa stoji pred veliko črno tablo z narisanim planetarnim aspektom. Tako je bilo v observatorijih v Waldsteinskih časih. Danes ni več tako. V sedanjih razdrapani dobi tudi astronomi ne hodijo več v črni plaščili. Le če gredo na ples, oblečejo črni frak ali smoking. Moderni! Ostrogle ne stanuje v mračnih sobah starih palač, nego tam, kjer slučajno dobi stanovanje. Če treba tudi v podzemlju. Stanovanjska kriza ne pozna izjem. Če hoče opazovati zvezde, zleze na streho (seve če mu dovoli hišni posestnik), ali pa se povzpne na hrib. V njegovi delavnici ni nič izrednega. Razume se, da mora imeti globus in lahko tudi firmament v obliki oble, ki jo lahko poljubno vrti. »dem stets in Wandung ist der Himmelsbogen«, pravi Schillerjev Waldstein. Sicer pa ne našlete pri njem nič takega, kakor so more debele latinske in hebrejske knjige ali magična razsvetljava. Tudi črne mačke ni v kotu. Moderni astrolog ima električno razsvetljava, če je slučajno napeljava v dotično hišo, če ne, si pa pomaga s plinom ali petrolejem. Če ga po-

»Moderni astrolog se opira v prvi vrsti na strokovno literaturo«, izjavi naš astrolog. V dokaz privleče od nekdaj naša kopico knjig, knjižic in brošur o astroloških problemih. To pa niso stari rokopisi, ne latinske ali hebrejske bukv. Knjige so večinoma nemške tako, da se kar čudimo, koliko astrološke literature izhaja v premagani in gospodarsko omajani Nemčiji. Astrolog nas opozori, da so v Nemčiji že cela astrološka založništva. Kakor n. pr. v Drazdanah. In zdi se, da je postala astrologija med Nemci aristokratski poklic, zakaj tu naletimo na celo vrsto brošur, čijih avtor je Herbert Freier von Kloßchner ali Irene Freitrau von Veldegg. Pa tudi ple-

ourgova ulica šte. 6. Telefon št. 980

ka

Isotopina in tisk »Narodne tiskarne«